

Dialogisch leren in tijden van corona

Het belang van rituelen

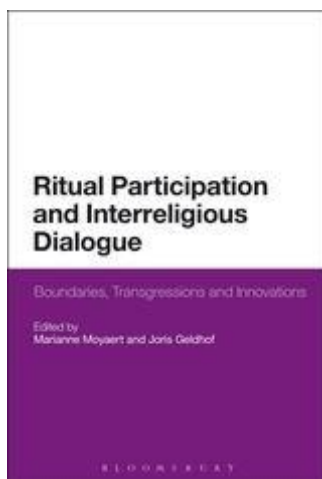

Op Facebook stuitte ik deze week op een discussie tussen bevriende vrouwen over kleding: hoe belangrijk is het om er verzorgd uit te blijven zien? Sommige zeiden, waarom aandacht besteden aan je uiterlijk als je niemand ontmoet. Anderen benadrukten dat je het voor jezelf doet, om de moed er in te houden. Ik moest denken aan een uitspraak van Maimonides die behalve filosoof ook arts was.

*“Als een persoon arrogant is, kleed hem dan in haveloze kleding.
Is hij melancholiek, trek hem dan feestelijke kleding aan”.*

Dit is meer dan zomaar een kledingadvies. Maimonides zegt: iets doen, is iets veranderen. Het is dus wel degelijk van belang om ook in deze tijd goed voor jezelf te blijven zorgen. Voor de binnenkant, de geest, en voor de buitenkant, ook al kun je even niet naar de kapper. 's Ochtends netjes je bed opmaken (een advies uit militaire kring), een kleurige stropdas of een vrolijk bloesje uit de kast halen, een vast ritme ontwikkelen dan wel voortzetten voor degenen die die al deden: rituelen zijn belangrijk!

Rituelen in de alledaagse betekenis van woord, een vertrouwde routine die structuur aanbrengt in je leven waardoor je niet telkens opnieuw moed of motivatie moet verzamelen: gewoon doen! Ga die douche schoonmaken, een verwaarloosde vriendin bellen, je biografie schrijven. En voor degene die op zoek zijn naar een wetenschappelijke studie over rituelen kan ik “Ritual Participation and Interreligious Dialogue” van harte aanbevelen. Het is geredigeerd door Marianne Moyaert en Joris Geldhof.

Er komen vragen aan de orde zoals: wat doen rituelen (Durkheim: het brengt mensen samen), rituelen ondersteunen het transformatieproces naar een nieuwe levensfase (Van Gennep's Rites of Passage). En natuurlijk is er Austin met zijn concept “illocutie”: iets zeggen is iets doen.

Maar als rituelen effect hebben, is het dan nog geoorloofd om bijvoorbeeld een eredienst bij een andere religie bij te wonen? Wanneer je als jood geniet van orgelmuziek, troost vindt in de christelijke bewoording van Psalm 23, ben je dan op weg naar een bekering? Een andere theorie zegt dat het om de innerlijke intentie gaat. Je moet als het ware a-priori beslissen of het ritueel iets met je mag gaan doen. De dialoog met Hindoes komt aan de orde in dit boek. Als de ontmoeting plaatsvindt niet in een tempel maar in een museum, is het beeld van de godheid Shiva dan geen godheid, maar gewoon een beeld? Hoe belangrijk is het fysieke aspect in de eredienst: knielen, buigen, het rondragen van de Thora, dat overigens terugvoert op een eeuwenoud geloof dat iets omcirkelen (circumambulatie) gelijk staat aan iets beschermen).

Vraag: is het mogelijk dan wel wenselijk dat de coronacrisis nieuwe gebruiken en tradities creëert?

Hartelijke groet, en blijf gezond,

Rachel Reedijk (31-03-2020).

[Lees ook de Column van André Droogers - TUSSENTIJD CORONA](#)